

KAMU ALACAKLARINDA ŞAHSİ KEFALET

Mustafa YAVUZ*

ÖZ

Ülkemizde kamu alacaklarının takip ve tahsiline ilişkin esaslar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunda düzenlenmiştir. Anılan Kanunda kamu alacaklarının takip ve tahsiline dair bazı ayrıcalıklar ve yöntemler öngörülmüştür. Söz konusu yöntemlerden birini de, kamu alacaklarında şahsi kefalet oluşturmaktadır. Bu çerçevede, kamu borçları için mezkûr Kanuna uygun olarak teminat sağlayamayan borçlular, muteber bir kişiyi müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olarak gösterebilir. Ancak, kefil gösterilecek kişinin ekonomik durumunun iyi olması ve toplumda saygın ve güvenilir bir kişiliğe sahip bulunması gerekmektedir. Bunun yanında, şahsi kefalet, noterden tasdikli sözleşmeyle ve Tahsilat Genel Tebliğinin ekindeki örneğe uygun olmalıdır. Ayrıca Türk Borçlar Kanunu gereğince, kamu alacağına kefil olacak kişinin evli olması halinde eşin bu kefalet yazılı rıza göstermesi şarttır. Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmeme konusunda ise alacaklı kamu idaresi takdir hakkına sahiptir. İşte bu çalışmada, kamu alacaklarında şahsi kefalet hususu detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu alacağı, teminat, şahsi kefalet, muteber şahıs, müteselsil kefil, müşterek müteselsil borçlu.

1. GİRİŞ

Kamu hizmetlerinin etkin, hızlı, devamlı, sağlıklı ve arzu edildiği şekilde yürütülebilmesi için bu hizmetlerin finansmanında kullanılan kaynakların ve özellikle kamu (amme) alacaklarının zamanında temin ve tahsil edilmesi önemlidir. Bu kapsamda kanun koyucu, kamu alacağını ödemekle mükellef olanlara ödeme bakımından birçok olanak sağlamış ve ayrıca kamu alacağının kolay ve seri bir şekilde tahsili ve güvence altına alınması için bazı yöntemler öngörmüştür. Kamu alacağının korunma yöntemleri, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda (AATUHK) (T.C. Yasalar, 28.07.1953) düzenlenmiş olup, bu yöntemlerin birini de “*şahsi kefalet*” oluşturmaktadır.

* Gümrük ve Ticaret Uzmanı

Şahsi kefaletle ilişkin olarak AATUHK'nın 11. maddesinde, “10 uncu maddeye göre teminat sağlayamayanlar muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu gösterebilirler. / Şahsi kefalet tespit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur. / Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır. / Amme alacağını ödeyen kefile buna dair bir belge verilir.” denilmektedir.

AATUHK uygulanmasında asıl olan kamu borçlusunun teminat göstermesidir. Söz konusu hükümle, nakdi veya ayni teminat sağlayamayan ve maddi açıdan kötü durumda olan kamu borçlularına, bir kolaylık ve alternatif olması bakımından, bazı şartların yerine getirilmesi kaydıyla şahsi kefalet yoluna başvurabilme imkanı sağlanmıştır. Bu durumda, kabulü tahsil dairesinin takdirine ait olmak üzere kamu borçlusu borçları için muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olarak gösterebilir. Söz konusu yöntem, kamu borçlularının lehine bir olanak sunmayı ve kamu alacağının tahsilinde kolaylık sağlamayı amaçlamaktadır (Bayraklı, 2000, 40).

İşte bu çalışmada, kamu alacaklarında şahsi kefalet hususu tüm yönleriyle ele alınmış ve açıklanmıştır.

2. GENEL OLARAK ŞAHSİ KEFALET

Kefalet, borç sözleşmelerinin özel türlerinden biridir. Hukuki terim olarak kefalet; bir kimsenin alacaklısına karşı, o kimsenin borcunun yerine getirilmesini sağlama yükümlülüğü altına girmektir. Kefalet sözleşmesinde kefil, asıl borçlunun borcunu temin etmeyi değil, asıl borçlunun borcunu ödememesinden dolayı şahsen sorumlu olmayı taahhüt etmektedir. Özel hukuka ait bir terim olan “şahsi kefalet” terimi AATUHK’da tanımlanmamıştır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun (TBK) (T.C. Yasalar, 04.02.2011) 581. maddesinde ise kefalet sözleşmesinin tanımı, ‘kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşme’ olarak yapılmıştır.

AATUHK’da öngörülen şahsi kefalet uygulaması, kamu borçlusunun kamu alacaklarına münhasıran yapılan bir teminat sistemidir. Bu müessesede kefil, kamu alacaklısına karşı şahsen değil, tüm varlığı ile sorumludur. Diğer bir ifade ile alacaklı tahsil dairesi, asıl kamu borçlusunun kamu alacağını ödememesi durumunda şahsi kefil olarak gösterilen şahsın tüm mal varlığını içine alacak şekilde rızaen veya cebren tüm tahsil yollarına başvurabilir (Güzel, 2007, 47).

Öyle ki, anılan Kanunun 3. maddesinde kamu (amme) borçluları¹ arasında kefiller de sayılmıştır. Bu durumda kefil, kamu borçlusunun borcunu, alacaklı kamu idaresine ödenmesini garanti ederek kamu borçlusu sıfatını kazanan üçüncü kişi olmaktadır.

3. KAMU ALACAKLARINDA ŞAHSİ KEFALETİN ŞARTLARI

AATUHK'ya göre şahsi kefalet için gereken şartlar aşağıda açıklanmıştır.

3.1. Borçlunun Kamu Alacağı İçin Teminat Sağlayamamış Olması

AATUHK'da şahsi kefaletin, aynı Kanunun 10. maddesine göre teminat temin edemeyenler tarafından gösterebileceği öngörülmüştür. Bu durumda, şahsi kefalet için birinci şart, kamu borçlusunun anılan madde bağlamında teminat sağlayamamış olmasıdır. Teminat, bir borç için alacaklıya verilen güvence ya da karşılıktır. Teminatın amacı, tahsil dairesinin isteği üzerine, kamu borçlusunun mal varlığındaki kıymetlerden kendi seçtiklerini borcuna karşılık göstermek suretiyle kamu alacağının güvence altına alınmasıdır. Dolayısıyla, teminat olarak gösterebilecek malı olan borçlular, ilk aşamada bunları teminat göstermelidir. Borçlunun borcuna karşılık teminat olarak gösterebileceği bir değere sahip olması halinde tahsil dairesi tarafından şahsi kefalet kabul edilemez (Çelik, 2002, 51).

Teminata ilişkin olarak AATUHK'nın 9. maddesinde, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun (VUK) (T.C. Yasalar, 10-12.01.1961) 344. maddesi uyarınca vergi ziyayı cezası kesilmesini gerektiren haller ile 359. maddesinde sayılan hallerle temas eden bir kamu alacağının salınması için gerekli muamelelere başlanmış olduğu takdirde vergi incelemesine yetkili memurlarca yapılan ilk hesaplara göre belirtilen miktar üzerinden tahsil dairelerince teminat isteneceği, ayrıca Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan kamu borçlusunun durumu kamu alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa tahsil dairesinin kendisinden teminat isteyebileceği belirtilmiştir. Buna göre teminat istenecek haller; vergi ziyayı cezası kesilmesi gereken haller, kaçakçılık suçlarını oluşturan haller ve Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan bir kamu borçlusunun durumunun kamu alacağının tahsilini tehlikeye soktuğu haldir. Söz konusu hallerden birincisi ve ikincisi VUK'un kapsamına giren kamu alacakları için geçerli iken, üçüncüsü her türlü kamu alacağının teminata alınması için geçerlidir (Yiğit, 2005, 41).

¹ AATUHK'da 3. maddesinde "kamu borçlusu" terimi, "Amme alacağını ödemek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişiler ve bunların kanuni temsilcisi veya mirasçısı ve vergi mükellefleri, vergi sorumlusu, kefil ve yabancı kişi ve kurumlar temsilcileri" şeklinde tanımlanmıştır.

Diğer taraftan, AATUHK'nın 10. maddesine göre teminat olarak kabul edilebilecek nakdi ve aynı unsurlar şunlardır:

- Para,
- Bankalar ve özel finans kurumları tarafından verilen süresiz teminat mektupları,
- Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler,
- Hükümetçe belli edilecek milli esham (hisse senetleri) ve tahviller,
- İlgililer veya ilgililer lehine üçüncü kişiler tarafından gösterilen ve alacaklı kamu idaresince haciz varakasına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

O halde, kamu borçlusunu, borcuna karşılık olarak yukarıda belirtilen nakdi ve aynı değerleri teminat olarak sağlayamaması halinde bir şahsı kefil olarak gösterebilecektir.

3.2. Kefil Olarak Gösterilen Kişinin Muteber Bir Şahıs Olması

AATUHK'nın 11/1. maddesinde kefilin “**muteber bir şahıs**” olması gerektiği belirtilmiştir. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğünde (<http://sozluk.gov.tr/>) “muteber” kelimesi, “*saygın, itibarı olan, hatırı sayılır, sözü geçer; inanılır, güvenilir, değerli, geçerli*” şeklinde açıklanmıştır. Mali açıdan ise muteber kişi, genellikle borcu ödeyebilecek düzeyde mali gücü yüksek, borç ödemede iyiniyetli ve hassas davranan kişi anlamında kullanılmaktadır. Muteber kişi olma, bünyesinde fiil ehliyetine sahip olmayı da barındırır.

Bu durumda, kefil olmak üzere önerilen kişinin, gerçekten mali durumu ve ekonomik gücü itibarıyla kefil olmaya elverişli ve kamu alacağını ödeyebilecek imkanları haiz olup olmadığı ile toplumda itibar gören ve güvenilir bir kişi olup olmadığının, tahsil dairesi tarafından ilgili kuruluşlar ve elektronik sistemler üzerinden araştırılması gerekir. Ancak, böyle bir araştırma yapılsa dahi bir kimsenin her zaman için ödemelerinde titiz olduğunu ortaya koymak güçtür. Zira bu yönde bir araştırma öznel bir değerlendirme niteliğindedir. Bu yüzden de kanun koyucu, kefil olarak gösterilen şahsın muteber bir kişi olup olmadığı hususunda tahsil dairesine takdir hakkı tanımıştır. Dolayısıyla, kamu borçlusunu tarafından borç ödemede hassas ve mali gücü yüksek olan muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olarak gösterilse dahi şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmeme konusunda tahsil dairesi yetkilidir.

Diğer taraftan, hükümde “şahıs” ibaresi kullanıldığından, gerçek kişiler yanında tüzel kişiler de kefil olabilir. Örneğin, bir kamu borçlusunun borçlarından dolayı bir ticaret şirketinin şahsi kefil olması mümkündür.

Bu arada, tahsil dairesi kefil olarak bir kişinin gösterilmesini yeterli görmeyip, birden fazla kişinin kefil gösterilmesini talep edebilir yahut bir kimse tek başına kefalet vermekten çekinebilir. Kanunda, iki veya daha fazla kişinin kefil olması yasaklanmamıştır. Dolayısıyla, birden fazla kimsenin kefalet vermesi mümkündür. Bu takdirde, müşterek müteselsil borçluluk, kefillerin hepsi için geçerli olur.

3.3. Kefaletin Müteselsil Kefil ve Müşterek Müteselsil Borçlu Olarak Gösterilmesi

Kefalet sözleşmesinin adi kefalet, müteselsil kefalet, birlikte kefalet, kefile kefalet ve rücu kefalet gibi çeşitleri bulunmaktadır. AATUHK'nın 11. maddesinde ise kefalet olarak “şahsı müteselsil kefil” ve “müşterek müteselsil borçlu” gösterilebileceği ifade edilmiştir. Anılan hükümde adi kefalet zikredilmediğinden, adi kefaletin şahsi kefalet olarak kabulü mümkün değildir. Adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça kefil takip edemez. Başka bir anlatımla, adi kefalette kefile müracaat için asıl borçluya karşı takibatta bulunulmuş ve tahsilât yapılamamış olması gerekir. Ancak, adi kefalet bile olsa, borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesi alınması, borçlu aleyhine Türkiye’de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi veya borçluya konkordato mehli verilmiş olması hallerinde alacaklı doğrudan doğruya kefile başvurabilir (TBK md. 585).

O halde, kamu alacaklarında şahsı kefalet veren kişi, ancak müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatını haiz olabilmektedir. Müteselsil kefalet ve müşterek müteselsil (birlikte) kefalet, TBK'nın 586 ve 587. maddelerinde düzenlenmiştir. Müteselsil kefalet, alacaklı idarenin herhangi bir ayırım gözetmeksizin ister asıl borçluya ister kefile giderek alacağını takip edebilme durumudur. Müteselsil kefalette tartışma ve rehlin paraya çevrilmesi def’ileri yoktur. Bu nedenle, müteselsil kefalette kefilin borcu tâli nitelikte değildir. Müşterek müteselsil kefalet ise birden çok kefilin hem birbirleri hem de borçlu için borcun tamamına müşterek kefil olmaları ve alacaklı idarenin borcun tamamı için kefillerden herhangi birine müracaat edebilmesi durumudur (Aslaner, 2010, 139). Müteselsil ve müşterek kefalette, adi kefalette olduğu

gibi kefile müracaat için asıl borçluya karşı takibatta bulunulmuş ve tahsilat yapılamamış olması şart değildir; alacaklı isterse önce ve sadece kefile müracaat edebilir, kefil aleyhine takibat yapabilir.

3.4. Şahsi Kefaletin Noterden Tasdikli Sözleşme ile Yapılması

Özel hukukta kefalet sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması yeterli iken, AATUHK gereğince şahsi kefalet sözleşmesinin noter tasdikli olması zorunludur. Bu durumda, şahsi kefaletin, tespit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli sözleşme (mukavele) ile tesis edilmesi gerekmektedir. Bu şartı sağlamayan kefalet sözleşmesi geçerli değildir. Ayrıca, kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumlu olacağı azami miktar ile kefalet tarihinin belirtilmesi zorunludur. Kefilin, sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısıyla belirtmesi şarttır (TBK md. 582).

Zikredilen esaslar çerçevesinde, Hazine ve Maliye Bakanlığınca şahsi kefalet senedi örneği belirlenmiş ve bu örneğe Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A., Sıra No: 1) (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 30.06.2007) ekinde yer verilmiştir. Buna göre; AATUHK'nın 11. maddesi kapsamında tanzim edilecek kefalet senedinde, *“6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 11 inci maddesi hükmüne göre, ... T.C. Kimlik/Vergi Kimlik Numaralı amme borçlusu .....'nın ..... dönemlerine/yıllarına ilişkin ..... borcunu ..... Dairesince istenildiği zaman tahsilat tarihine kadar hesaplanacak fer'ileriyle birlikte ödemeyi müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatıyla kabul ve taahhüt ederim.”* şeklinde ibarelerin yer alması ve kefalet edenin adı-soyadı/unvanının, T.C. kimlik/vergi kimlik no'sunun, iş adresinin, ikametgâh adresinin, iş, ev ve cep telefon numaralarının belirtilmesi ve senedi tarih atarak imzalaması lazımdır.²

Yeri gelmişken belirtelim ki, 488 sayılı Damga Vergi Kanununun (T.C. Yasalar, 11.07.1964) 2 sayılı tablosunun I-C hükmüne 04.12.1985 tarihli ve 3239 sayılı Kanunla eklenen 16. bent uyarınca AATUHK'nın 11. maddesi bağlamında noterde düzenlenen şahsi kefaletle ilgili kağıtlar damga vergisinden istisnadır.

² AATUHK'nın 14. maddesine göre şahsi kefalet tesis edilmesi halinde Tahsilat Genel Tebliğinin (Seri: A., Sıra No: 1) ekinde yer alan taahhüt/şahsi kefalet senedinin ve aynı Kanunun 48. maddesine göre şahsi kefalet tesis edilmesi halinde mezkûr Tebliğin ekinde yer alan şahsi kefalet senedinin düzenlenmesi ya da bu eklere uygun belgelerin aranılması gerekmektedir.

3.5. Tahsil Dairesinin Şahsi Kefaleti ve Gösterilen Şahsı Kabul Edip Etmeme Konusunda Takdir Hakkına Sahip Olması

AATUHK'nın 11/3. maddesinde “Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır.” hükmüne yer verildiğinden kamu idaresi, şahsi kefaleti ve gösterilen kişiyi kabul edip etmemekte tamamen serbesttir. Tahsil dairesi, kamu borçlusunu tarafından önerilen kefil her durumda kabul etmek zorunda değildir.

Bunun yanında, tahsil idaresi kabul ettiği takdirde şahsi kefalette değişiklik yapılabilir. Ayrıca, mezkûr Kanunda açıkça düzenlenmemekle birlikte, kamu borçlusunun şahsi kefalet göstermekle birlikte sonradan bir değeri teminat olarak göstermesi ve bunun kabul edilmesi halinde ilgili kişinin şahsi kefalet durumu ortadan kalkar.

Son olarak ifade edelim ki, kefil tespit edilirken kefilinden ayrıca teminat istenmez. Öte yandan, kamu alacağını ödeyen kefile buna dair bir belge verilir. Böyle bir belge verilmesinin sebebi, kefilin ödediği kamu borcundan dolayı asıl borçluya rücu edebilmesine imkan tanımaktır. Söz konusu belgede asıl borçluya dair kimlik bilgileri ile ödenmiş olan kamu alacağına dair bilgiler yer alır.

4. TÜRK BORÇLAR KANUNU GEREĞİNCE KEFALET İÇİN EŞ RIZASININ ALINMASI

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK'nın 584. maddesinde, aile birliğinin korunması amacıyla, evli kişilerin kefil sıfatıyla kefalet sözleşmesi akdedebilmesi için eşin rızasının aranması zorunluluğu getirilmiştir. Nitekim anılan maddenin birinci ve ikinci fıkralarında, “Eşlerden biri mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir; bu rızanın sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır. / Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumlu olacağı miktarın artmasına veya adi kefaletin müteselsil kefalete dönüşmesine ya da kefil yararına olan güvencelerin önemli ölçüde azalmasına sebep olmayan değişiklikler için eşin rızası gerekmez.” denilmektedir. Ayrıca, anılan hükme 6455 sayılı Kanunla (T.C. Yasalar, 11.04.2013) eklenen hükümle de, ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilecek kefaletler ve mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletler için eşin rızasının aranmaması kuralı getirilmiştir.

Söz konusu hüküm uyarınca, eşlerden biri tarafından verilen kefaletin geçerli olabilmesi için diğer eşin bu kefalete yazılı olarak rıza göstermesi gerekmektedir. Eşler hakkında mahkemece ayrılık kararı verilmesi (4721 sayılı Türk Medeni Kanunu md. 167 ve devamı), eşlerin yasal olarak ayrı yaşama hakkına sahip olması (TMK md. 197) ve 6455 sayılı Kanunla getirilen istisnalardan birinin varlığı hallerinde ise kefil olmak için eşin rızası aranmaz.

AATUHK'nın 11. maddesinde öngörülen şahsi kefalette, kefalette eş rızasını düzenleyen TBK'nın 584. maddesinin uygulanmayacağına dair mevzuatta herhangi bir istisna düzenlemesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kamu alacaklarına kefil olacak kişinin evli olması halinde bir önceki bölümde açıklanan şartlar yanında ayrıca, bu kefalete kefilin eşinin yazılı rıza göstermesi gerekmektedir.

5. KEFİLİN TAKİP USULÜ

AATUHK'nın 57. maddesinde, “*Kefil ve yabancı şahıs veya kurumların mümessilleri bu kanun hükümlerine göre ve aynen asıl borçluların tabi tutuldukları usullerle takip olunur.*” denilmektedir. Asıl kamu borçlusundan takip ve tahsili gereken kamu alacağının şahsi kefiliden müştereken ve müteselsilen aranılması gerektiğinden, mezkûr alacağın takibine asıl borçlu ile birlikte eş zamanlı olarak kefil hakkında da başlanılır.

Bu çerçevede, adı geçen Kanunun 56. maddesine dayanılarak hazırlanan bir yazı kefile, alma haberli olarak tebliğ edilir. Yazı ile verilen 15 günlük süre içerisinde ödeme yapılmaması halinde aynı Kanunun 62. ve devamı maddelerine göre işlem tesis edilir ve cebri icra yöntemleri uygulanarak kamu alacağının tahsili yoluna gidilir (Gerçek, 2003, 143).

Belirtmek gerekir ki, kefalete dair uyuşmazlıklar için idari yargıya (vergi mahkemelerine) müracaat edilir. Ancak, kefaletnamenin unsurları ve geçerliliğine ilişkin uyuşmazlıkların çözüm yeri ise adli yargıdır (Özbalcı, 2012, 191).

6. KEFİL GÖSTERİLMEMESİ VEYA ŞAHSİ KEFALET TEKLİFİNİN YAHUT GÖSTERİLEN KEFİLİN KABUL EDİLMEMESİ HALLERİNDE İHTİYATİ HACİZ UYGULAMASI

AATUHK'nın 13/4. maddesinde, borçludan teminat göstermesi istendiği halde belli sürede teminat veya kefil göstermemiş olması halinde veya şahsi kefalet teklifinin veya gösterdiği kefilin kabul edilmemesi halinde ihtiyati haciz

uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu hüküm, kamu alacağının korunması açısından önemlidir. Çünkü kamu borçlusu kendisinden istenmesine rağmen süresinde teminat veya kefil gösteremediği veya şahsi kefalet teklifi ya da gösterdiği kefilin kabul edilmemiş olması halinde kamu alacağının korumasız hale geldiği yerde ihtiyati haciz yolu devreye girmektedir. Söz konusu uygulama ile tahakkuk etmemiş kamu alacaklarının yanı sıra tahakkuk etmiş kamu alacakları da alacaklı tahsil dairesi tarafından koruma altına alınmaktadır (Yiğit, 2005, 64).

Öte yandan, AATUHK'nın 14. maddesinde, ihtiyaten haczolunan malların istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmek ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmek yahut tahsil dairesinin bulunduğu mahalde ikametgâh sahibi bir şahıs müteselsil kefil gösterilmek şartıyla borçluya ve mal üçüncü şahıs yedinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak kendisine bırakılabileceği hükme bağlanmıştır. Eğer müteselsil kefil gösterilmişse, borçlu tarafından ihtiyati haciz kefalet senedi düzenlenerek tahsil dairesine verilir.

7. SONUÇ

Kamu hizmetlerinin devamlı olarak sunulmasına bağlı olarak, bu hizmetlerin karşılığını oluşturan vergi, resim, harç gibi gelirlerin, belli sürelerde ve kısa zaman içinde tahsil edilmesi bir gerekliliktir. Ancak, kamu alacakları, özel hukuk ilişkisinden doğan alacaklardan mahiyet itibarıyla farklıdır. Buradan hareketle, kamu alacaklarının takip ve tahsiline yönelik olmak üzere, genel takip sisteminden ayrı, daha kolay, seri ve etkili usuller ihtiva eden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur (Yavuz, 2019, 259). Kamu alacaklarının korunması amacıyla mezkûr Kanunda bazı yöntemler öngörülmüş olup, bunlardan biri de şahsi kefalettir.

Kamu borçlusunun öncelikle anılan Kanuna uygun olarak maddi bir teminat sağlaması gerekmektedir. Borçlunun teminat gösterememesi halinde şahsi kefaletin, tahsil dairesince uygun görülmesi şartıyla, teminat olarak kabulü mümkündür. Dolayısıyla, borçlu teminat olarak gösterebileceği bir varlığa sahipken bir şahsı kefil olarak gösteremez. Kefil olacak kişinin, öncelikle muteber bir şahıs, dolayısıyla mali gücü yüksek, ekonomik durumu iyi ve toplumda güvenilir biri olması gerekmektedir. Ayrıca kefil, adi kefil değil, müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olmalıdır. Bunun yanında, şahsi kefaletin noterden tasdikli sözleşmeyle ve Tahsilat Genel Tebliğinin ekindeki örneğe uygun yapılması gerekmektedir. Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul

edip etmeme konusunda ise alacaklı kamu idaresi takdir yetkisine sahiptir.

Kefiller, AATUHK hükümlerine göre ve aynen asıl borçluların tabi tutuldukları usullerle takip edilir. Dolayısıyla, alacaklı kamu idaresi, kamu alacağının tamamı için takibe asıl borçlu ile birlikte eş zamanlı olarak kefil hakkında da başlayabilir. Bunun için öncelikle asıl borçluya başvurma zorunluluğu bulunmamaktadır. Kamu alacağını ödeyen kefile ise buna dair bir belge verilir.

Son olarak belirtelim ki, borçludan teminat göstermesi istendiği halde kendisine verilen süre içerisinde teminat veya kefil göstermemiş ya da şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse, bu durum doğrudan ihtiyati haciz sebebidir.

KAYNAKÇA

Aslaner, Hakan (2010). *Kamu Alacaklarının Haciz Yolu ile Takibi*. İstanbul: Yetkin Yayınları.

Bayraklı, Hasan Hüseyin (2000). *Vergi İcra Hukuku*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.

Çelik, Binnur (2002). *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gerçek, Adnan (2003). *Türk Vergi Hukukunda Tahsilat İşlemi ve Etkinliği*, Bursa: Ekin Kitabevi.

Güzel, Ahmet (2007). Amme Alacakları Bakımından Şahsı Kefalet Uygulaması, *Vergi Raporu Dergisi*. 98, 47-50.

Hazine ve Maliye Bakanlığı (30.06.2007). *Tahsilat Genel Tebliği* (Seri: A, Sıra No: 1). Ankara: Resmi Gazete (26568 sayılı).

Özbalcı, Yılmaz (2012). *Kamu Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun*. Ankara: Oluş Yayıncılık.

T.C. Yasalar (28.07.1953). *6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun*. Ankara: Resmi Gazete (8469 sayılı).

T.C. Yasalar (10-12.01.1961). *213 sayılı Vergi Usul Kanunu*. Ankara: Resmi Gazete (10703-10705 sayılı).

T.C. Yasalar (11.07.1964). *488 sayılı Damga Vergi Kanunu*. Ankara: Resmi Gazete (11751 sayılı).

T.C. Yasalar (04.02.2011). *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu*. Ankara: Resmi Gazete (27836 sayılı).

T.C. Yasalar (11.04.2013). *6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun*

ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
Ankara: Resmi Gazete (28615 sayılı).

Yavuz, Mustafa (Temmuz-Ağustos 2019). 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Tasfiye Halindeki Şirketlerde Amme Alacağının Korunması, *Mali Çözüm Dergisi*, 154, 251-261.

Yiğit, Yusuf (2005). *Kamu Alacaklarının Korunması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.